

KESKKONNAAMET

Kosemäe loodusala kaitsekorralduskava 2014-2023

Sisukord

1. Sissejuhatus	4
1.1. Ala iseloomustus	4
1.2. Maakasutus	6
1.3. Huvigrupid	6
1.4. Kaitsekord	6
1.5. Uuritus	7
1.5.1. Läbiviidud inventuurid ja uuringud	7
1.5.2. Riiklik seire	8
1.5.3. Inventuuride ja uuringute vajadus	8
2. VÄÄRTUSED JA KAITSE-EESMÄRGID	9
2.1 Elustik	9
2.1.1. Linnustik	9
2.2 Kooslused	10
2.2.1. Elupaigad	10
Vanad loodusmetsad (9010*)	10
3. ALA JA SELLE VÄÄRTUSTE TUTVUSTAMINE NING KÜLASTUSKORRALDUS	12
4. KAVANDATAVAD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED JA EELARVE	13
4.1. Kavandatavad kaitsekorralduslikud tegevused	13
4.1.1. Inventuurid, seired	13
4.1.1.1. Natura metsaelupaikade inventuur	13
4.1.1.2. Loodusala linnustiku inventuur	13
4.1.2. Taristu	13
4.1.2.1. Mahasõidu sulgemine	13
4.1.2.2. Piiritähiste hooldamine	13
4.1.3. Kavad, eeskirjad	13
4.1.3.1. Kaitsekorralduskava vahehindamine ja uuendamine	13
4.1.3.2. Kaitsekorra muutmine	13
4.2. Eelarve	15
5. KAITSEKORRALDUSE TULEMUSLIKKUSE HINDAMINE	17
KASUTATUD KIRJANDUS	18
LISAD	19
Lisa 1. Kosemäe loodusala kaitse-eesmärkide ja väärtuste koondtabel	20
Lisa 2. Kosemäe loodusala elupaigad	21
Lisa 3. Olemasolevad piiritähised ja sulgemist vajav tee-ots Kosemäe looduslal	22
Lisa 4. Kosemäe loodusala Natura standardandmebaasi elupaigaandmestiku muutmise ettepanek	23

Vastavalt looduskaitseaduse § 25 on kaitsekorralduskava hoiualade ja kaitsealade alapõhise kaitse korraldamise aluseks.

Kaitsekorralduskava kinnitab Keskkonnaameti peadirektor. Teave kaitsekorralduskava kinnitamise kohta avalikustatakse Keskkonnaameti kodulehel.

Käesoleva Kosemäe loodusala kaitsekorralduskava (edaspidi *KKK*) eesmärk on:

- anda lühike ülevaade kaitstavast alast (edaspidi *ala*)- selle kaitsekorrast, kaitse-eesmärkidest, rahvusvahelisest staatusest, maakasutusest, huvigruppidest ning alal läbiviidavast riiklikust seirest;
- analüüsida ala eesmärke ning anda hinnang iga põhiväärtuseks oleva liigi, elupaiga vm väärtuse seisundile;
- arvestades alale seatud eesmärke määrata mõõdetavad kaitse-eesmärgid ja kaitsekorralduse oodatavad tulemused kaitsekorraldusperioodi lõpuks ning 30 aasta perspektiivis;
- anda ülevaade peamistest väärtusi mõjutavatest teguritest, kirjeldada kaitseks vajalikke meetmeid koos oodatavate tulemustega;
- määrata põhiväärtuste säilimisele, taastamisele ja tutvustamisele suunatud kaitsekorralduslike tegevuste elluviimise plaan koos tööde mahu, koha, ulatuse kirjelduse ja orienteeruva maksumusega;
- luua alusdokument kaitseala kaitsekorralduslike tööde elluviimiseks ja rahastamiseks.

Kaitsekorralduskava koostamisel ei viidud läbi ühtegi avalikkuse kaasamise koosolekut, kuid 2011. aastal toimunud Kosemäe maastikukaitseala kaitse-eeskirja eelnõu avalikustamisel esitatud RMK Pärnumaa metskonna kaitsekorralduse ettepanekuga (sulgeda Tartu-Viljandi-Kilingi-Nõmme tee pealt olev mahasõit) on antud kaitsekorralduskavas arvestatud.

KKK koostamisel juhendatakse Eesti Vabariigi kehtivast seadusandlusest ja kaitsekorralduskava koostamise juhendist.

KKK koostas Keskkonnaameti Pärnu-Viljandi regiooni kaitse planeerimise spetsialist Jana Galadi. Kontakt: Jana.Galadi@keskkonnaamet.ee, 575 02105.

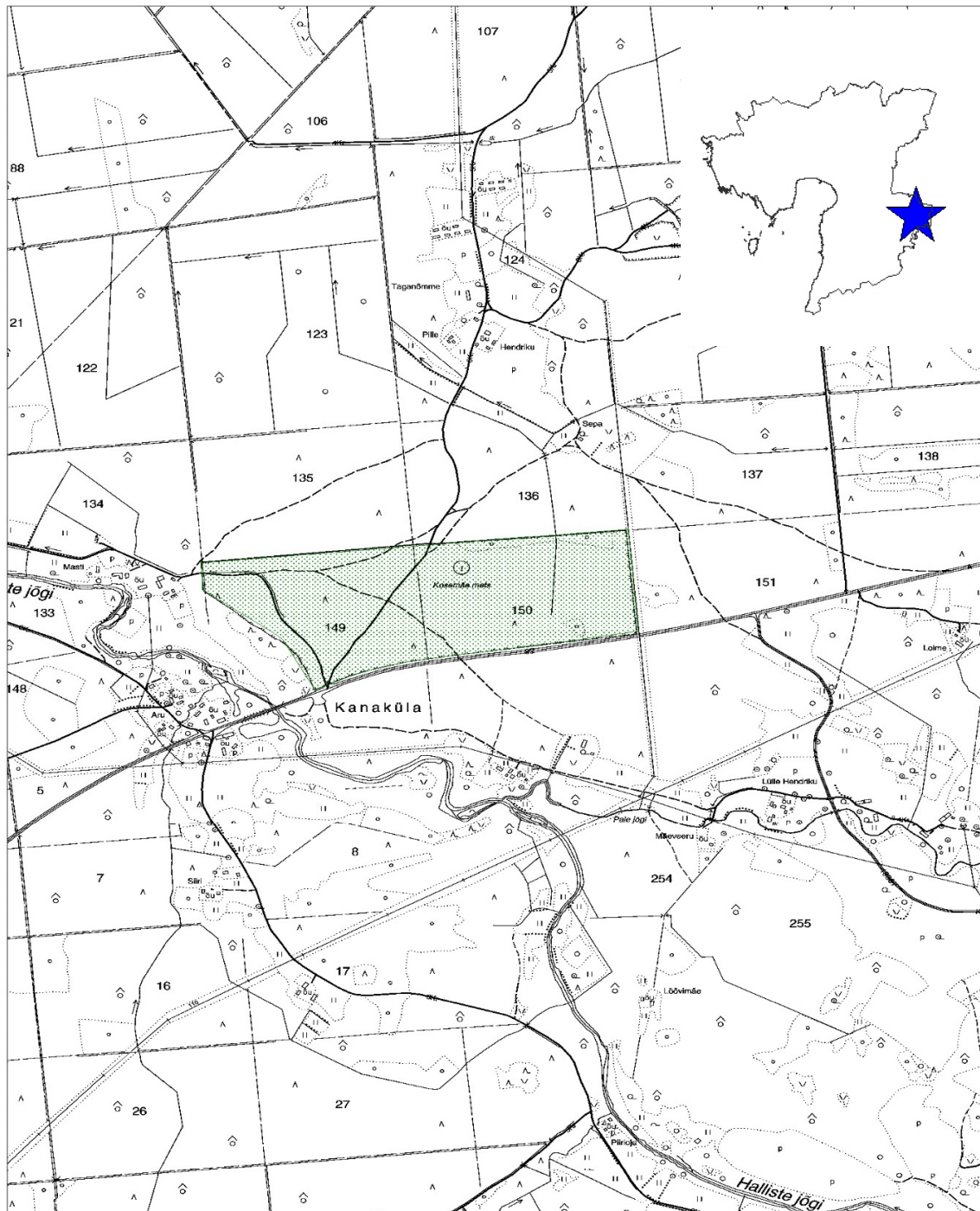
1. SISSEJUHATUS

1.1. ALA ISELOOMUSTUS

Kosemäe loodusala asub Pärnu maakonnas Saarde vallas Kanakülas Halliste jõe paremkaldal (joonis 1). Loodusala piirneb Tartu-Viljandi-Kilingi-Nõmme teega ja on seetõttu hästi ligipääsetav. Loodusala pindala on 47,5 ha.

Keskkonnaamet on alustanud Kosemäe kaitseala moodustamisega, kuid 2014. aasta maikuu seisuga on antud kaitse-eeskiri menetlusfaasis ning kaitsekorralduskava on koostatud uuendamata kaitsekorraga alale, mis jääb ühtlasi Kosemäe loodusala koosseisu. Esmakordselt võeti ala kaitse alla juba 1964. aastal, kui Pärnu rajooni TSN TK 05.02.1964 otsusega nr 26 „Looduslikult kaunite kohtade, parkide, põliste puude, ja rändrahnude ja teiste kaitset väärivate looduslike objektide säilitamine” võeti kaitse alla Kose mägi (praegune RMK Pärnumaa metskonna kvartal KP402). Kaitseala territoorium praegustes piirides võeti kaitse alla Pärnu Maakonnaavalitsuse 12.07.1991 määrusega nr 319 „Kohaliku tähtsusega looduskaitse objektide kohta”, kaitseala nimi oli Kosemäe mets. Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korralduse nr 615-k „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” (edaspidi *korraldus*) lisa 1 punkti 2 alapunktist 132 hõlmab kaitseala tervikuna Kosemäe loodusala (EE0040319) (edaspidi *loodusala*), kus tegevuse kavandamisel tuleb hinnata selle mõju loodusala kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade suhtes kehtivaid erisusi (EELIS 2014. a). Korralduse kohaselt on Kosemäe loodusala kaitse-eesmärgiks vanade loodusmetsade (9010*) elupaikade kaitse.

Loodusala peamiseks väärtuseks on vanade mändidega palumets, kus valdavalt esineb pohla kasvukohatüüp, mõnevõrra esineb ka mustika kasvukohatüüpi. Puistud on moodustunud taimestunud liivaluitele, mida kohalik rahvas kutsub „Kosemäeks”. Loodusala jääb Pärnu maakonna planeeringu teemaplaneeringu „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused” kohaselt ka rohevõrgustiku üleriigilise tähtsusega tuumala koosseisu. Ala kuulub tervikuna vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele piiranguvööndisse.

Joonis 1. Kosemäe loodusala asukoha skeem. Aluskaart: Eesti põhikaart (mustvalge), Maa-amet, 2014.

1.2. MAAKASUTUS

Loodusala jääb valdavalt riigimaale, vähesel määral on ka munitsipaalomandis olevat maad (kohalik tee) ja jätkuvalt riigiomandis olevat maad, eramaad alale ei jää (tabel 1). Sihtotstarbe järgi on loodusala enamuses maatulundusmaa sihtotstarbega metsamaa, vaid 0,5 ha loodusala pindalast on munitsipaalomandisse jäävat transpordimaad (Kanaküla-Taganõmme tee). Loodusala piirneb lõunapoolsest küljest Tartu-Viljandi-Kilingi-Nõmme teega.

Tabel 1. Kosemäe loodusala maaomandijaotus (01.07.2013 seisuga)

Katastritunnus	Katastriüksuse nimi	Pindala kaitsealal (ha)	Omandivorm
71101:003:0115	RMK Pärnumaa metskond (kvartalid KP402, KP403)	46,3	Riigiomand
71101:003:0119	Kanaküla-Taganõmme tee	0,5	Munitsipaalomand
-	-	0,7	Jätkuvalt riigiomandis

1.3. HUVIGRUPID

Loodusalaga seotud olulisemad huvigrupid ja nende huvid on esitatud alljärgnevalt:

- **Keskkonnaamet** – kaitseala valitseja. Keskkonnaameti eesmärk on tagada ala eesmärgiks olevate väärtuste soodne seisund.
- **Riigimetsa Majandamise Keskus** – piiritähiste paigaldaja ja hooldaja, looduskaitsetööde läbiviija riigimaal ning loodusalale jääva maa haldaja.
- **Saarde Vallavalitsus** – on huvitatud loodusväärtuste säilimisest.
- **Maanteeamet** – on huvitatud loodusalaga vahetult piirneva Tartu-Viljandi-Kilingi-Nõmme maantee hooldamisest.
- **Loodushuvilised, matkajad ja lähiümbruse elanikud** – on huvitatud loodusväärtuste säilimisest ja ala kasutamisest puhkealana.

1.4. KAITSEKORD

Looduskaitseaduse § 91 lõike 4 kohaselt on enne looduskaitseaduse (edaspidi *LKS*) jõustumist (jõustunud 10.05.2004) moodustatud kaitsealal LKS § 31 lõikes 2 sätestatud tegevus lubatud valitseja nõusolekul, kui kaitsekord ei sätesta teisiti.

2014. aasta maikuu seisuga ei ole Kosemäe kaitseala kaitse-eeskiri kinnitatud, vaid antud kaitse-eeskiri on menetlusfaasis ning kaitsekorralduskava on koostatud uuendamata kaitsekorruga alale, mis jääb ühtlasi Kosemäe loodusala koosseisu. Seega kehtib kaitsekorralduskava koostamisel LKS sätestatud piiranguvööndi kaitsekord.

LKS § 14 lõike 1 kohaselt ei või kaitsealal ilma kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekuta:

1. muuta katastriüksuse kõlvikute piire ega kõlviku sihtotstarvet;
2. koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid;
3. kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
4. anda nõusolekut väikeehitiste ehitamiseks;
5. anda projekteerimistingimusi;
6. anda ehitusluba;
7. rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee erikasutusluba, ehitusluba või nõusolekut väikeehitise ehitamiseks;
8. jahiulukeid lisaöota.

LKS § 31 lõike 1 kohaselt on piiranguvöönd kaitseala maa-ala, kus majandustegevus on lubatud, arvestades LKS sätestatud kitsendusi.

LKS § 31 lõike 2 kohaselt on alal valitseja nõusolekul lubatud:

1. uue maaparandussüsteemi rajamine;
2. maavara kaevandamine;
3. puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine;
4. uuendusraie;
5. ehitise, kaasa arvatud ajutise ehitise, püstitamine;
6. jahipidamine;
7. sõidukiga või maastikusõidukiga sõitmine, välja arvatud liinirajatiste hooldamiseks vajalikeks töödeks ja maatulundusmaal metsamajandustöödeks;
8. telkimine, lõkketegemine ja rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja kaitseala valitseja poolt tähistamata kohas.

1.5. UURITUS

1.5.1. LÄBIVIIDUD INVENTUURID JA UURINGUD

Kosemäe loodusalal on teostatud metsaelupaikade inventuurid 1994. aastal Eestimaa Looduse Fondi (edaspidi *ELF*) poolt ja 2012. aastal Keskkonnaameti poolt. 1994. aasta *ELF*-i inventuuriga inventeeriti 29,9 ha metsaelupaiku ning 2012. aasta Keskkonnaameti inventuuriga inventeeriti 23,8 ha metsaelupaiku ja 4,1 ha perspektiivseid metsaelupaiku. Linnustiku seire on läbiviinud 2007. aastal Indrek Tammekänd ning seire andmetel kasutavad ala elupaigana kolm kaitsealust linnuliiki: mustrahhn (*Dryocopus martius*), händkakk (*Strix uralensis*) ja karvasjalg-kakk (*Aegolius funereus*).

1.5.2. RIIKLIK SEIRE

Kosemäe loodusalal ei viida läbi ühtegi riikliku seire programmi.

1.5.3. INVENTUURIDE JA UURINGUTE VAJADUS

Kaitsekorraldusperioodi lõpul teostada metsaelupaikade inventuur Natura metsaelupaikade inventeerimise juhendi alusel ning teostada loodusala haudelinnustiku inventuur transektloenduse meetodil ning anda hinnang nende seisundile.

2. VÄÄRTUSED JA KAITSE-EESMÄRGID

2.1 ELUSTIK

2.1.1. LINNUSTIK

Korralduse kohaselt ei ole Kosemäe loodusala kaitse-eesmärgiks liikide kaitse, kuid Keskkonnaregistri 2007. aasta seire andmetel kasutavad ala elupaigana kolm kaitsealust linnuliiki: musträhn (*Dryocopus martius*), händkakk (*Strix uralensis*) ja karvasjalg-kakk (*Aegolius funereus*). Tabelis 2 on toodud liikide elupaikade pindalad ja kaitsestaatused.

Tabel 2. Kosemäe looduslal esinevad linnuliigid (2007. aasta seire andmetel)

Liik (ladina keeles)	Liik (eesti keeles)	Elupaiga pindala (ha) ¹	Paaride arv	LKS ¹	LiD ¹
<i>Aegolius funereus</i>	karvasjalg-kakk	20,81	1	II	I
<i>Strix uralensis</i>	händkakk		1	III	I
<i>Dryocopus martius</i>	musträhn		1	III	I

Kaitse-eesmärk

- ❖ **Pikaajaline kaitse-eesmärk:** Liikide säilimine Kosemäe looduslal ja sobilike elupaikade säilimine vähemalt 20,81 ha suurusel alal.
- ❖ **Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk:** Liikide säilimine) Kosemäe looduslal ja sobilike elupaikade säilimine vähemalt 20,81 ha suurusel alal.

Mõjutegurid ja meetmed

- Liikide elupaigad jäävad piiranguvööndisse.

Meede:

- Kosemäe kaitseala moodustamine ja kaitse-eeskirja kinnitamine.

- Puudub ajakohane ülevaade liikide arvukuse ja seisundi kohta looduslal.

Meede:

- Kaitsekorraldusperioodil (st enne kaitse-eeskirja uuendamist) viiakse läbi linnuliikide inventuur, mille käigus selgitatakse liikide arvukus ja seisund looduslal.

¹

Pindala (ha) – Linnuliigi elupaiga suurus looduslal

LKS – Kaitsekategooria looduskaitsealuse alusel

LiD - Euroopa Linnudirektiivi lisa number, kus liiki nimetatakse

2.2 KOOSLUSED

2.2.1. ELUPAIGAD

VANAD LOODUSMETSAD (9010*)

Korralduse ja Natura 2000 standardandmebaasi (edaspidi *Natura andmebaas*) kohaselt on ala kaitse-eesmärgiks vanade loodusmetsade (9010*)² elupaiga kaitse (lisa 1). Loodusala on valdavalt (46,3 ha ulatuses) maatulundusmaa sihtotstarbega metsamaa ning alale jäävad metsad kuuluvad palumetsade tüübirühma. Ligikaudu 30 ha on pohla kasvukohatüübi metsad, ülejäänud mustika kasvukohatüübi metsad. Puurindest domineerib mänd, vähemal määral esineb kuuske. Ligikaudu 2/3 alast esineb üle 100 aastane puistu, mille vanus küündib kohati 200 aastani ja üle selle. Ülejäänud alal on keskealine mets, loodusala piiridesse jääb ka 1,5 ha suurune lageraielank, kus praegu on männinoorendik.

Vanade loodusmetsade elupaik (9010*) on väga laia mahuga elupaigatüüp, mida mujal Euroopas on hakatud nimetama läänetaigaks, hõlmab eeskätt puutumatu või vähese inimõjuga vanu metsi, aga ka looduslikult uuenenud hiljutisi põlendikke katvaid nooremaid puistuid (Paal, 2007).

Vanade loodusmetsade elupaika (9010*) esineb 2012. aasta inventuuri andmetel kokku 23,9 ha (Natura andmebaasi andmetel hõlmab elupaik 68,6% suuruse ala looduslal seisundiga B, mis teeb ligikaudu 32,3 ha) (tabel 3, lisa 2). 2012. aastal teostatud inventuuri kohaselt leidub vanade loodusmetsade elupaiku igas seisundis, st väga heast seisundist kuni väheesindusliku seisundini. Samuti leidub alal perspektiivseid vanade loodusmetsade elupaiku: 30 aasta perspektiivis on võimalik tõsta vanade loodusmetsade elupaikade pindala alal ligikaudu 1,2 ha võrra, 31-50 aasta perspektiivis 3,2 ha, st vanade loodusmetsade elupaika on võimalik tõsta alal kuni 28,3 ha.

Elupaikade pindala erinevus Natura andmebaasi ja kaitsekorralduskavas toodud elupaikade pindalate vahel tuleneb elupaikade pindala korrigeerimisest. Loodusala üldilmet rikuvad mitmed loodusala läbivad teed, mis tükeldavad elupaiku. Kohati on tehtud harvendus- ja valikraiet, eelkõige on välja võetud kuuske. Sanitaarraiega on paiguti koristatud tormimurdu (ulatuslikum tormimurru koristamine toimus 2005. a tormi järgselt) ning radade äärseid metsi, mis on mõnevõrra vähendanud elupaikade looduslikku ja soodsat seisundit. Elupaiga soodsa seisundi saavutamiseks on vajalik jätta ala looduslikule arengule. Kaitsekorralduskava koostamise hetkel on alal paiknevad kraavid kinnikasvamas. Samuti ei jää alale ühtegi eesvoolu.

Kava koostamise hetkel ei ole vajalik eraldi koostada loodusalale kuivendussüsteemi ümberehitamise projekti, kuna ala läbiva kuivendussüsteemi hooldamata jätmisel taastub tulevikus looduslik veerežiim.

Vajalik on Natura andmebaasi muutmine (st vanade loodusmetsade elupaiga (9010*) pindala vähendamine), et viia vastavusse tegeliku olukorraga (lisa 4).

² Kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt nõukogu loodusdirektiivi 92/43/EMÜ I lisale. Tärniga (*) on tähistatud esmatähtsad elupaigatüübid

Tabel 3. Kosemäe loodusala loodusdirektiivi elupaigad

Elupaigatüüp	Vastavalt Natura 2000 andmebaasile		Vastavalt 2012. aastal läbiviidud elupaigainventuurile	
	Pindala (ha)	Seisund ³	Pindala (ha)	Seisund
Vanad loodumetsad (9010*)	32,3	B	4,6	A
			9,2	B
			8,5	C
			1,6	D
Vanad loodumetsad (9010*) (30 aasta perspektiiv)	-		1,2	-
Vanad loodumetsad (9010*) (31-50 aasta perspektiiv)	-		3,2	-

Kaitse-eesmärk

- ❖ **Pikaajaline kaitse-eesmärk:** Vanade loodumetsade elupaiga soodsa seisundi säilimine 13,8 ha suurusel alal seisundiga A ja 11,3 ha suurusel alal seisundiga B.
- ❖ **Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk:** Vanade loodumetsade elupaiga soodsa seisundi säilimine 4,6 ha suurusel alal seisundiga A, 9,2 ha suurusel alal seisundiga B, 8,5 ha suurusel alal seisundiga C ja 1,6 ha suurusel alal seisundiga D.

Mõjutegurid ja meetmed

- Alal kehtiv piiranguvööndi kaitsekord, kus on majandustegevus lubatud.

Meede:

- Kosemäe kaitseala moodustamine ja kaitse-eeskirja kinnitamine.
- Loodusala metsaelupaikades majandustegevuse keelamine (enne kaitse-eeskirja kinnitamist).

- Elupaiga killustatus.

- Tormimurru tagajärjel tekkinud platsi prahistamine.

Meede: Tartu-Viljandi-Kilingi-Nõmme tee pealt oleva mahasõidu sulgemine.

- Metsakuivendus vanade loodumetsade (9010*) elupaikades.

Meede:

- Loodusala kuivendussüsteemide hooldamata jätmine.

³ Elupaiga seisund A – väga hea, B – hea, C- arvestatav, D – väheesinduslik.

3. ALA JA SELLE VÄÄRTUSTE TUTVUSTAMINE NING KÜLASTUSKORRALDUS

Loodusala piirneb lõunapoolsest küljest Tartu-Viljandi-Kilingi-Nõmme teega (katastritunnus 71101:003:0086) ning loodusala läbib Kanaküla-Taganõmme tee (katastritunnus 71101:003:0119). Samuti jääb loodusala territooriumile üks pinnastee ja plats, mida intensiivselt kasutatakse puhkepeatuspaijana. Plats on tekkinud tormimurru tagajärjel ning ei ole märgitud põhikaardil ega teederegistris. Arvestades RMK ettepanekut, tehakse kaitsekorralduskavaga ettepanek sulgeda Tartu-Viljandi-Kilingi-Nõmme tee pealt olev mahasõit, mis viibki eelpool kirjeldatud isetekelise puhkekohani (lisa 3). Antud tee-otsa sulgemine välistaks nn maastikusõidu riski ja ühtlasi vähendaks elupaiga killustatust ning ala prahistamist.

Loodusalal ei asu õpperadasid ning lõkke- ja puhkekohti. Arvestades ala suurust, siis ei ole otstarbekas sinna külastajaid suunata, seega puudub vajadus puhkekohtade vm taristu välja arendamiseks. Samuti pole vajalik püstitada infotahvliit ega paigaldada suunavat viidastust. Loodusalal on paigaldatud 8 Kosemäe mets nimelist keskmise suurusega piiritähist ning olemasolev tähistus on piisav (lisa 3). Pärast kaitse-eeskirja kinnitamist on vajalik asendada olemasolevad piiritähised kaitseala nime kandvate keskmise suurusega piiritähistega.

Visioon ja eesmärk

Visioon: Loodusalal ei rakendata aktiivset külastuskorraldust ega rajata külastustaristut.

Eesmärk: Loodusala on tähistatud selliselt, et alale siseneja on sellest teadlik.

Meede:

- ❖ Pärast kaitse-eeskirja kinnitamist olemasolevate piiritähiste asendamine kaitseala nime kandvate keskmise suurusega piiritähistega.

4. KAVANDATAVAD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED JA EELARVE

4.1. KAVANDATAVAD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED

4.1.1. INVENTUURID, SEIRED

4.1.1.1. NATURA METSAELUPAIKADE INVENTUUR

Kaitsekorraldusperioodi lõpul inventeeritakse ülepinnaliselt loodusala metsaelupaigad ja hinnatakse, kas kaitsekorralduse tulemusena on nende seisund paranenud. Inventeerimisel lähtutakse Natura metsaelupaikade inventeerimise juhendist. Natura metsaelupaikade inventuur on II prioriteedi tegevus, mida korraldab Keskkonnaamet.

4.1.1.2. LOODUSALA LINNUSTIKU INVENTUUR

Kaitsekorraldusperioodil enne kaitse-eeskirja uuendamist on vajalik läbi viia loodusala haudelinnustiku inventuur transektloenduse meetodil. Tegevuse korraldajaks on Keskkonnaamet (III prioriteet).

4.1.2. TARISTU

4.1.2.1. MAHASÕIDU SULGEMINE

Loodusala territooriumile jääb üks pinnastee ja plats, mis ei ole märgitud põhikaardil ega teederegistris. Kaitsekorralduskava elupaikade taastamistöö raames (antud tee ja plats jäävad 2012. aasta inventuuri kohaselt tervikuna vanade loodusemetsade elupaika) sulgeda Tartu-Viljandi-Kilingi-Nõmme tee pealt olev mahasõit, mis viibki eelpool kirjeldatud platsini (lisa 3). Antud teetsa sulgemine näiteks mõne looduslähedase tõkkega (palk, kivid) välistaks nn maastikusõidu riski ja ühtlasi vähendaks elupaiga killustatust ning ala prahistamist. Tegevus kuulub I prioriteeti ja seda korraldab vastavalt vajadusele RMK.

4.1.2.2. PIIRITÄHISTE HOOLDAMINE

Loodusala on tähistatud, vajalik on rutiinne tähiste hooldus. Paigaldatud on 8 Kosemäe mets nimelist keskmise suurusega piiritähist (lisa 3). Pärast kaitse-eeskirja kinnitamist on vajalik asendada olemasolevad piiritähised kaitseala nime kandvate keskmise suurusega piiritähistega. Tegevus kuulub II prioriteeti ja seda korraldab vastavalt vajadusele RMK.

4.1.3. KAVAD, EESKIRJAD

4.1.3.1. KAITSEKORRALDUSKAVA VAHEHINDAMINE JA UUENDAMINE

Kaitsekorralduskava periood on planeeritud 10 aastat, seejuures viiendal aastal on kavandatud kava vahehindamine. Perioodi lõppedes tuleb loodusalale koostada uus kaitsekorralduskava. Tegevus kuulub I prioriteeti ja seda korraldab Keskkonnaamet.

4.1.3.2. KAITSEKORRA MUUTMINE

Loodusala kaitseväärtuste säilimise tagamiseks ei piisa hetkel kehtivast kaitsekorrast. Seepärast on planeeritud vana kaitsekorraga ala baasil kaitseala moodustamine, mille protsess on Keskkonnaametil alustatud ja planeeritud lõpule viia 2016. aastal (I prioriteedi tegevus).

Kaitsekorra muutmise ettepanekud on toodud Kaidi Kübara (Kaidi Kübar) ekspertarvamuses Kosemäe looduskaitseala tzoneeringule ja kaitse-eeskirjale (Kübar, 2007).

4.2. EELARVE

Eelarve tabelisse 4 on koondatud eelnevate analüüsidenä esitatud tööd, mis on täitmiseks käesoleva kaitsekorralduskavaga ettenähtud perioodi jooksul.

Tabelis on tegevused jaotatud vastavalt tegevuse olulisusele järgmistesse prioriteetsusklassidesse:

- 1) esimene prioriteet – hädavajalik tegevus, millela kaitse-eesmärkide täitmine planeeritavas ajavahemikus on võimatu, see on väärtuste säilimisele ja toimiva ohuteguri kõrvaldamisele suunatud tegevus; kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamiseks vajalik tegevus;
- 2) teine prioriteet – vajalik tegevus, mis on suunatud väärtuste taastamisele, eksponeerimisele ja potentsiaalsete ohutegurite kõrvaldamisele;
- 3) kolmas prioriteet – soovituslik tegevus ehk tegevus, mis aitab kaudselt kaasa väärtuste säilimisele ja taastamisele ning ohutegurite kõrvaldamisele.

Tabel 4. Kosemäe looduslal kavandatavate tegevuste eelarve ja ajakava (KA – Keskkonnaamet, RMK – Riigimetsa Majandamise Keskus)

Jrk	Tegevuse nimetus	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Prioriteet	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Kokku
					Sadades eurodes										
Inventuurid, seired															
4.1.1.1	Natura metsaelupaikade inventuur	Inventuur	KA	II										X	

Jrk	Tegevuse nimetus	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Prioorteed	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Kokku
					Sadades eurodes										
4.1.1.2	Loodusala linnustiku inventuur	Inventuur	KA	III			X								
Taristu															
4.1.2.1	Mahasõidu sulgemine	Külastuskoormuse reguleerimine	RMK	I		1									1
4.1.2.2	Piiritähiste hooldamine (8 tk)	Kaitsealuste objektide tähistamine	RMK	II			8					8			16
Kavad, eeskirjad															
4.1.3.1	Kaitsekorralduskava vahehindamine ja uuendamine	Tegevuskava	KA	I					X					X	
4.1.3.2	Kaitsekorra muutmine	Kaitsekorra muutmine	KA	I			X								
Maksumus kokku						1	8					8			17

5. KAITSEKORRALDUSE TULEMUSLIKKUSE HINDAMINE

Kaitsekorralduskava tulemuslikkuse hindamise aluseks on perioodiliselt teostatud seired ja inventuurid ning kaitsekorralduslike tööde käigus kogutud andmed vt tabel 5. Kaitsekorralduskava perioodi lõpus teostatakse elupaikade kaardistamine ja linnustiku inventuur ning hinnatakse tulemuste põhjal kaitsekorralduskava edukust. Kaitsekorralduskava täitmise analüüs teostatakse 2023. aastal. Kaitsekorralduskava täitmise analüüs on ühtlasi ka aruanne selle täitmise efektiivsuse osas. Tulemuslikkuse hindamiseks võetakse aluseks alljärgneva tabeli näitajad.

Tabel 5. Košemäe loodusala kaitsekorralduskava täitmise edukuse hindamiskriteeriumid

Jrk	Väärtus	Indikaator	Kriteerium	Tulemus	Selgitus
1	Karvasjalg-kakk (<i>Aegolius funereus</i>)	Elupaiga pindala (ha)	20,81	20,81	
	Händkakk (<i>Strix uralensis</i>) Musträhn (<i>Dryocopus martius</i>)	Paaride arv	1	1	
2	Vanad loodusmetsad (9010*) ⁴	Elupaiga pindala (ha)	4,6 seisundiga A	4,6 seisundiga A	
			9,2 seisundiga B	9,2 seisundiga B	
			8,5 seisundiga C	8,5 seisundiga C	
			1,6 seisundiga D	1,6 seisundiga D	

⁴ 30 aasta perspektiivis võib vanade loodusmetsade (9010*) elupaiga pindala suureneeda ligikaudu 28,3 hektarini. Kaitsekorraldusperioodi jooksul elupaiga pindala ei suurene.

KASUTATUD KIRJANDUS

EELIS, Eesti Looduse Infosüsteem. 16.09.2013.

Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri ([RTL 2004, 111, 1758](#)).

Keskkonnaministeeriumi Natura 2000 andmebaas. 16.09.2013.

Kübar, K. 2007. Ekspertarvamus Kosemäe looduskaitseala tsoneeringule ja kaitse-eeskirjale. Tartu.

Looduskaitseseadus (RT I 2004, 38, 258).

Maa-ameti geoportaal: <http://geoportaal.maaamet.ee/>

Natura standardandmebaas: <http://natura2000.eea.europa.eu/#>

Paal, J. 2007. Loodusdirektiivi elupaigatüüpide käsiraamat. Auratrükk Tallinn.

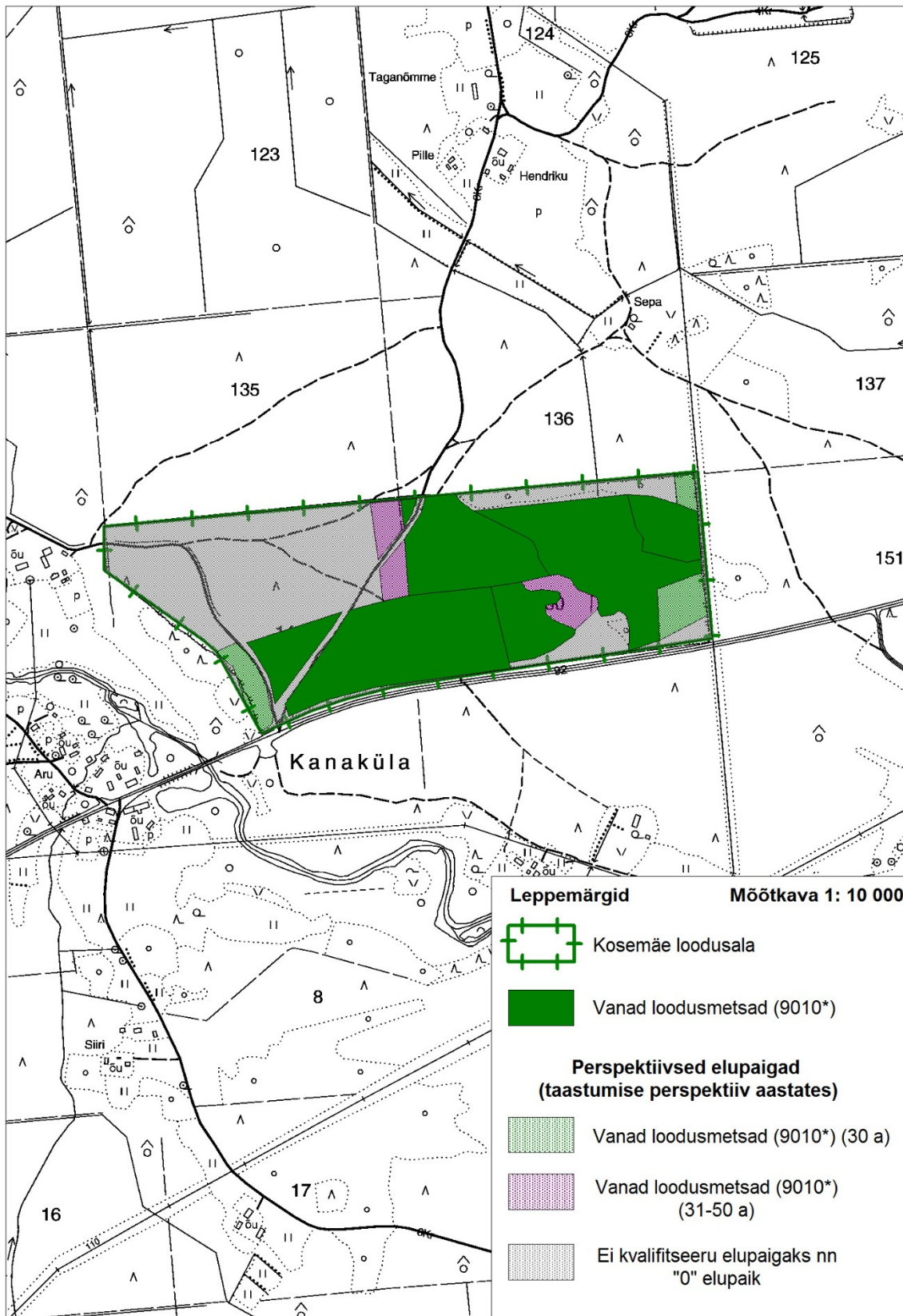
Pärnu maavanema 20.05.2003 korraldus nr 80 Pärnu maakonna planeeringu teemaplaneering „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused”.

LISAD

LISA 1. KOSEMÄE LOODUSALA KAITSE-EESMÄRKIDE JA VÄÄRTUSTE KOONDTABEL

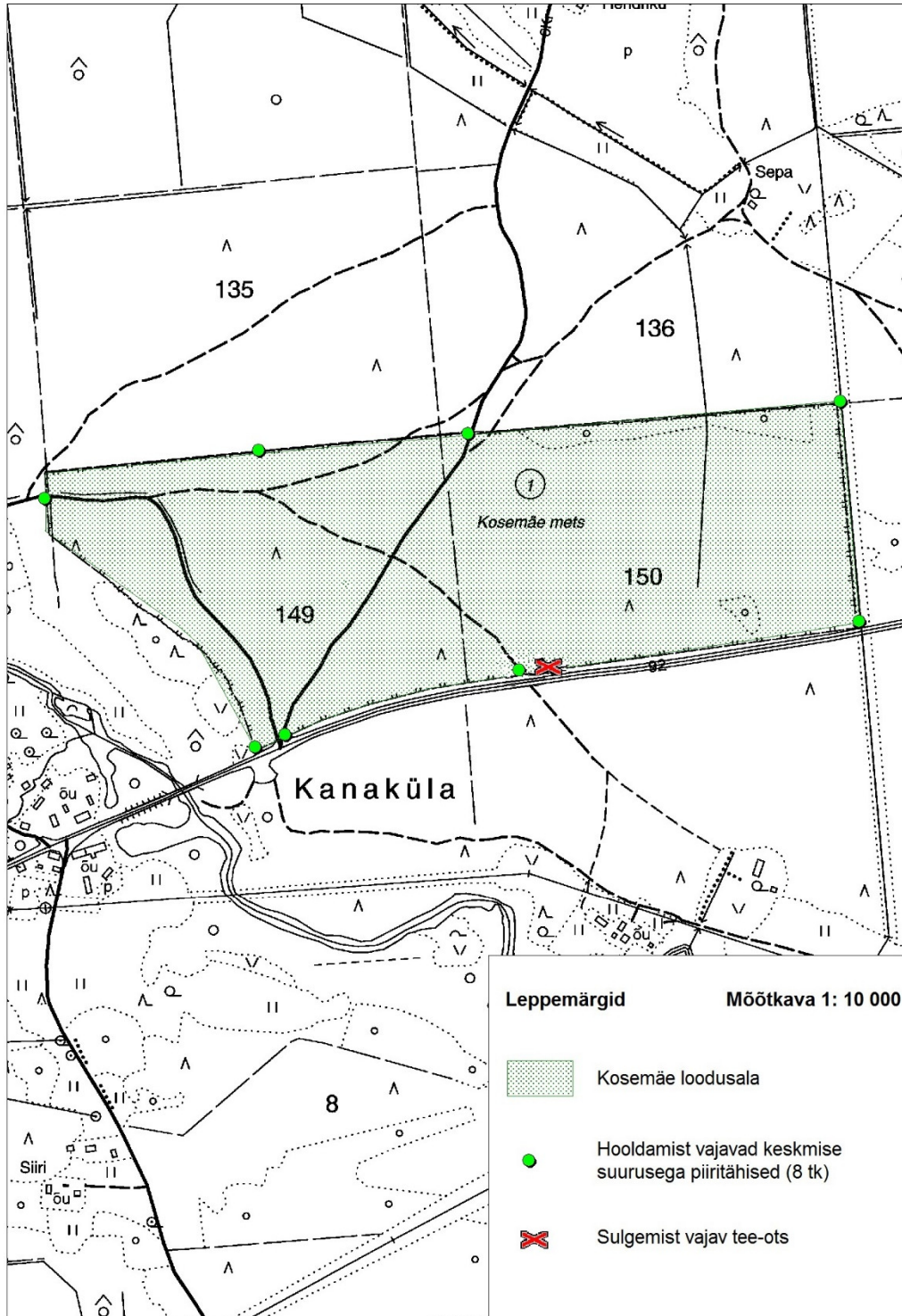
Jrk	Väärtus	Pikaajaline kaitse-eesmärk	Ohutegurid	Meetmed	Kaitsekorraldus-perioodi oodatavad tulemused
2.1. Linnustik					
2.1.1	Händkakk (<i>Strix uralensis</i>) Karvasjalgkakk (<i>Aegolius funereus</i>)	Liikide säilimine Kosemäe looduslal ja sobilike elupaikade säilimine vähemalt 20,81 ha suurusel alal	Liikide elupaigad jäävad piiranguvööndisse	Kosemäe kaitseala moodustamine ja kaitse-eeskirja kinnitamine	Liikide säilimine Kosemäe looduslal ja sobilike elupaikade säilimine vähemalt 20,81 ha suurusel alal
			Puudub ajakohane ülevaade liikide arvukuse ja seisundi kohta looduslal	Kaitsekorraldus-perioodil (st enne kaitse-eeskirja uuendamist) viiakse läbi linnuliikide inventuur, mille käigus selgitatakse liikide arvukus ja seisund looduslal	
2.2. Kooslused					
2.2.1	Vanad loodumetsad (9010*)	Vanade loodumetsade elupaiga soodsa seisundi säilimine 13,8 ha suurusel alal seisundiga A ja 11,3 ha suurusel alal seisundiga B	Alal kehtiv piiranguvööndi kaitsekord, kus on majandustegevus lubatud	Kosemäe kaitseala moodustamine ja kaitse-eeskirja kinnitamine	Vanade loodumetsade elupaiga soodsa seisundi säilimine 4,6 ha suurusel alal seisundiga A, 9,2 ha suurusel alal seisundiga B, 8,5 ha suurusel alal seisundiga C ja 1,6 ha suurusel alal seisundiga D
			Elupaiga killustatus	Loodusala metsaelupaikades majandustegevuse keelamine (enne kaitse-eeskirja kinnitamist)	
			Tormimurru tagajärjel tekkinud platsi prahistamine	Tartu-Viljandi-Kilingi-Nõmme tee pealt oleva mahasõidu sulgemine	
			Metsakuivendus vanade loodus-metsade elupaikades	Loodusala kuivendus-süsteemide hooldamata jätmine	

LISA 2. KOSEMÄE LOODUSALA ELUPAIGAD
 (aluskaart: Eesti põhikaart (mustvalge), Maa-amet, 2014)

LISA 3. OLEMASOLEVAD PIIRITÄHISED JA SULGEMIST VAJAV TEE-OTS KOSEMÄE LOODUSALAL

(aluskaart: Eesti põhikaart (mustvalge), Maa-amet, 2014)

LISA 4. KOSEMÄE LOODUSALA NATURA STANDARDANDMEBAASI ELUPAIGAANDMESTIKU MUUTMISE ETTEPANEK

Loodusala kood	Loodusala nimi	Natura 2000 loodusalade standardandmebaasi andmestik					Uus andmestik					Põhjendused
		I lisa elupaigatüübid		Ala hinnang			I lisa elupaigatüübid		Ala hinnang			
		Kood	Katvus (ha)	A B C D	A B C I		Katvus (ha)	Andmete kvaliteet	A B C D	A B C I		
				Esinduslikkus	Looduskaitseline seisund	Üldhinnang			Esinduslikkus	Looduskaitseline seisund	Üldhinnang	
EE0040319	Kosemäe	9010*	32,3	B	B	B	23,9	hea	B	C	C	Elupaiga pindala muutus tuleneb elupaiga reinventuurist. Elupaiga pindala on vähenenud teostatud sanitaarraie tõttu (ulatuslikum tormimurru koristamine toimus 2005. aasta tormi järgselt)